

הדגלים האדומים שעולים מעסקת רכישת בית"ר ירושלים

מקור העושר של השייח' שרכש 50% מהקבוצה ומקור הכספים בעסקה מעלים כמה שאלות - וכך גם שני המתווכים המעורבים בעסקה

19:13 29.12.2020 מאת: יהודה שפר

עסקת הרכישה של מחצית מקבוצת הכדורגל בית"ר ירושלים על ידי השייח' חאמד בן ח'ליפה אל-נאהיאן מאיחוד האמירויות היא מאורע משמח לכל אוהדי הקבוצה (כמוני) - אך גם הזדמנות לחזור ולשנן את חשיבותם של הכללים הבינלאומיים בנוגע לבחינת מהותן של עסקות - מה שמכונה Due diligence.

על פי כללים אלה, יש לברר הן את מקור העושר של מי שאתה עושה עמו עסקים, והן את מקור הכספים בעסקה. זאת במטרה לקיים מאבק אפקטיבי בהלבנת הון, אך גם כדי להבטיח עסקים טובים, מתוך תפישה כי שקיפות ויושרה מועילים לעסקים. עיקרון זה עוגן גם במסורת היהודית, כפי שנקבע במסכת סנהדרין: "כך היו נקיי הדעת שבירושלים עושין; לא היו חותמין על השטר אלא אם כן יודעין מי חותם עמהן..." (כ"ג, ע"א).

מהפרסומים השונים עד כה לגבי פרטי העסקה עולים כמה "דגלים אדומים". לאוהד המביט מהצד אין כל אפשרות לדעת אם מדובר בדיווחי אמת, אולם מתעוררות שאלות שיש לקוות שנבדקו על ידי המעורבים בעסקה. הרוכש הוא אדם ששינה לפני כשנה את שמו, ואין פרסומים גלויים מספקים על מקור עושרו או על מקור הכספים בעסקה הספציפית, מה שמעלה אפשרות שמדובר באיש קש שמאחריו משקיעים אחרים בלתי ידועים. ייתכן שהתשלום עבור חלק מהעסקה נעשה במטבע קריפטו, שמטבע הדברים מאפשרים אנונימיות רבה בנוגע למקור הכספים.

שני המתווכים המעורבים בעסקה מעוררים גם הם שאלות. האחד היה אמנם מעורב בעבר בעסקת הרכישה של מנצ'סטר סיטי, אך פורסם כי הוא הואשם בכך שגנב מאשתו מיליוני דולרים למימון העסקה, נשלח לכלא, ושחרר אחרי זמן קצר עם הוראה מפורשת להוריד פרופיל. המתווך השני הוא נאום כהן, איש עסקים אוקראיני-ישראלי שחי בדובאי, שעד לפני כמה שנים חי בישראל ונקרא נחשון נחשונב. הוא אף היה מעורב בתביעה נגד בורסת היהלומים בישראל לפני כמה שנים. גם כאן מה שמעלה חשד מסוים הוא שינוי השם מנחשונב לכהן, במיוחד לאור ההסבר שנתן בראיון לגלי צה"ל בשבוע שעבר, שבו טען כי שינה את שמו לשם "רוסי".

אין חשש כי משה חוגג, הבעלים של בית"ר, שעשה חלק גדול מהונו במטבעות קריפטוגרפיים, אינו מודע לחשיבותו של due diligence - או לסיכונים שבמסחר במטבעות קריפטו. בינואר 2019 כתב חוגג בפוסט בפייסבוק: "אזהרה. אתמול נגנב לי סכום משמעותי באמצעות עוקץ... המוכר וגם ה'נאמן' היו חלק מהעוקץ והסיבה שנתתי אמון ב'נאמן' היתה המלצה מאדם ידוע שאני מחשיב כאמין... מסקנתי היא לא לסמוך על

אף אחד, לבדוק אלף פעם... תשתדלו להיות זהירים יותר ממה שאני הייתי כשאתם עושים עסקים עם זרים".

לא ברור כיצד הנתונים האלה יעובדו על ידי הגורמים הנוספים שיבחנו את העסקה בישראל, ובהם מנגנוני הבקרה התקציבית של ההתאחדות לכדורגל והבנקים שישמשו לצורך העברת הכספים. ידוע לכל כי השקיפות חיונית כדי להבטיח הן את פעילות התקינה של הממשל, והן את יכולתו של הציבור לפקח באופן אפקטיבי על פעולתו.

בשנים האחרונות התברר כי השקיפות חשובה גם בסקטור הפרטי, והיא חיונית גם כדי להבטיח את פעולתו התקינה של המגזר הפיננסי, ולמניעת ניצולו לרעה על ידי עבריינים ומושחתים ברחבי העולם להלבנת הון. ב-2009 אף פירסם ארגון FATF, כוח המשימה הבינלאומי למאבק בהלבנת הון, מסמך המזהיר מהסכנות שבהלבנת הון באמצעות רכישת קבוצות כדורגל. אך כמובן שאין בכל אלה כדי לרמוז דבר לגבי העסקה הנוכחית של רכישת בית"ר.

מהי הלבנת הון?

הלבנות ההון הן פעולות ההטמעה של רכוש שמקורו בפעילות עבריינית, בשחיתות או בעבירות מס כרכוש לגיטימי במערכת הפיננסית כדי לאפשר לעבריין את המשך השימוש הלגיטימי ברכוש. לצורך פעולת ההסתרה של מקור הרכוש נעשה שימוש בטכניקות שונות המכונות "טיפולוגיות של הלבנת הון", שמעורבים בהן בדרך כלל ישויות פיקטיביות, חוזים פיקטיביים, חברות פיקטיביות, אנשי קש וכדומה.

בחיי המסחר הרגילים ייתכנו כמובן סיבות לגיטימיות לחלוטין להסתרה כלפי חוץ של הנהנה או בעל השליטה. כך למשל, כשאדם במדינה ערבית מבקש לעשות עסקים עם חברה ישראלית, אך אינו רוצה שהדבר יהיה גלוי לעיני כל מסיבות פוליטיות, יכולה החברה הישראלית להקים חברה זרה במדינה אחרת ובאמצעותה לבצע את העסקה. אם יתברר שהרוכש הוא איש קש, יש לברר מיהו בעל השליטה האמיתי העומד מאחורי העסקה.

סיכום

יש לקוות כי כל הגורמים המעורבים יקפידו גם במקרה זה על הכללים הבינלאומיים. עצימת עיניים כלפי מקור הכסף, והימנעות מבדיקה מעמיקה של סימני שאלה, הוכחה לא פעם כאסטרטגיה מוטעית, המביאה לסיכונים הלבנת הון ובסופו של דבר לפגיעה בעסקים. תשאלו את הבנקים הישראלים שפעלו בארה"ב בעשור הקודם.

הכותב כיהן בעבר כראש הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור וכמשנה לפרקליט המדינה (אכיפה כלכלית), וכיום פועל כיועץ עצמאי